GRAMATIČKI SAŽETAK
Nyelvtani összefoglaló

a **MagyarOK** c. tankönyv
1. kötetéhez
za udžbenik MagyarOK
1. zbirka

prevod na srpski jezik: FranyóAntal

2020.

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

SADRŽAJ

Harmonija samoglasnika, stranica 3
Glagolska vremena, 4
Glagolski oblici - prezent: Neodređena konjugacija, 5
Glagolski oblici - prezent: Određena konjugacija, 10
Glagol biti, imati: *van (lenni)*: Konjugacija, negacija, sva vremena, 11
Perfekat: Prošlo vreme prvog lica jednine, 14

Modalni glagoli I: *tud* (zna-može), *akar* (hoće), *szeret* (voli-želi), *szeretne* (voleo bi-želeo bi), 15
Modalni glagoli II: *lehet* (može), *kell* (treba),16

Infinitiv, 17
Prefiksi glafola - ukazivači pravca, 18

Član I: Određeni član, 20
Član II: Neodređeni član, 20
Množina imenica, 21
Objekat-akuzativ: koga? šta? I: značenje, 22
Objekat-akuzativ II: neodređeni objekat, 25
Objekat-akuzativ III: određeni objekat, 26
Dativ: kome? čemu? 26
Instrumental: sa kime? sa čime? By what? p. 27
Prisvajanje - svojina, 28
Prisvajanje - sa dativom. 30
Višestruki sufiksi-nastavci, 31

Prilozi: mesto, 32
Prilozi: vreme, 34
Pridevi, 37
Množina prideva, 37
Nastavci prideva, 39
Brojevi, 39

Lične zamenice, 42
Pokazne zamenice, 44
Veznici, 45
Upitne reči, 46
Red reči u rečenici, 49

Lista gramatičkih izraza (mađarsko-srpski), 52

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

Harmonija samoglasnika
A hangrend

Visoki samoglasnici: Magas magánhangzók: ***e, é, i, í, ö, ő, ü, ű***	**Duboki samoglasnici:** Mély magánhangzók: ***a, á, o, ó, u, ú***
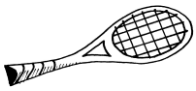 *memoriter:* TENISZÜTŐ	 *memoriter:* AUTÓ

Reči samo sa visokim samoglasnicima Magas hangrendű szavak csak *e, é, i, í, ö, ő, ü, ű*	**Reči sa mešanim (visokim i dubokim) samoglasnicima** Vegyes hangrendű szavak *e, é, i* stb. és *a, á, o* stb.	**Reči samo sa dubokim samoglasnicima** Mély hangrendű szavak csak *a, á, o, ó, u, ú*
üveg, ősz, öt, dzsip, internet	elefánt, zsiráf, zebra, éjszaka	tyúk, autó, ágy, saláta, joghurt

Samoglasnici u mađarskom jeziku se dele u dve grupe au zavisnosti od položaja jezika:

- Visoki samoglasnici se formiraju sa jezikom u prednjem delu usta.
  To su: *e, é, i, í, ö, ő, ü, ű*.
- Duboki samoglasnici se formiraju sa jezikom u zadnjem delu usta.
  To su: *a, á, o, ó, u, ú*.

Reči mađarskog jezika se dele u tri grupe:

- Mnoge reči sadrže samo visoke samoglasnike: *üveg, ősz, öt* itd.
- Mnoge reči sadrže samo duboke samoglasnike: *tyúk, autó, ágy*
- Neke reči sadrže mešane samoglasnike (visoke i duboke) : *elefánt, zsiráf* etc. Te reči su najčešće strane reči ili su složenice.

Većina nastavaka ima dva oblika: jedan sa dubokim a drugi sa visokim samoglasnikom: *-ban/-ben (u), -ra/-re (na)* itd. Određivanje dubine samoglasnika u rečima je važno jer od toga zavisi izbor nastavka. Ova karakteristika jezika se naziva **harmonija samoglasnika**.

- Reči koje sadrže visoke samoglasnike se nastavljaju visokim nastavkom: *üveg - az üvegb**e** (flaša - u flašu), dzsip - dzsipb**e** (u džip)* itd.
- Reči koje sadrže duboke ili mešane samoglasnike, dobijaju duboki nastavak: *ágy - ágyb**a** (krevet - u revet), kávé - a kávéb**a** (kafa - u kafu)* itd.

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

Glagolska vremena
Igeidők

Mađarski jezik uglavnom koristi dva glagolska vremena: prezent i perfekat.
Futur se retko koristi, a ostala glagolska vremena više ne postoje.

Vreme radnje A cselekvés ideje	**Glagolsko vreme** Igeidő	**Primeri** Példák
Radnja u futuru Jövőbeli cselekvés	**Prezent** Jelen idő	Holnap **telefonálok** Jánosnak. *(Sutra telefoniram Janošu.)*
Radnja u prezentu Cselekvés a jelenben		Éppen **telefonálok**. *(Upravo telefoniram.)* Gyakran **telefonálok**. *(Često telefoniram.)*
Radnja u perfektu Múltbeli cselekvés	**Perfekat** Múlt idő	Tegnap **teniszeztem**. *(Juče sam igrao/la tenis.)*

U mađarskom jeziku postoji samo jedan prezent:

Éppen boltba megyek. (Upravo idem u prodavnicu.)
Magyarórára járok. (Pohađam časove mađarskog jezika.)
Egy óra óta várlak. (Čekam te (već) jedan sat.)

Za radnje koje će se desiti u budućnosti, uvek možemo koristiti prezent. Kontekst rečenice i/ili prilog za vreme, mogu označiti vreme radnje:

Pénteken moziba megyek. (U petak idem u bioskop.)
Jövő héten írok Balázsnak. (Sledeće nedelje pišem Balažu.)
2040-ben már nem dolgozom. (2040. godine već neću raditi.)

Mađarski jezik ima samo jedno prošlo vreme. Nastavci glagola u perfekstu sadrže *-t* ili *-tt*:

Adtam Katának egy könyvet. (Dao sam Kati jednu knjigu.)
Tegnap egyetemen voltam. (Juče sam bio na fakultetu.)
Voltál már Japánban? (Da li si već bio u Japanu?)

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

Glagolski oblici
Az ige alakjai

Mađarski jezik ima dve konjugacije glagola: neodređenu i određenu.

Neodređena konjugacija se koristi kada:

- Ne postoji objekat u rečenici (neprelazni glagoli: glagoli postojanja i kretanja)
- Objekat u rečenici je neodređen.(prelazni glagoli)

➥ Više o određenim objektima na stranici 25-26

Rečnici uglavnom daju **treće lice jednine** glagola neodređene konjugacije.

Neodređena konjugacija
Határozatlan ragozás

U neodređenoj konjugaciji, glagoli u mađarskom jeziku se grupišu u 5 grupa:

- Pravilni glagoli (sa ili bez pomoćnog samoglasnika) ⟹ vidi stranicu 6-7
- Glagoli sa završetkom *-ik (u 3.L.j)* ⟹ v.s. 8
- Glagoli koji završavaju na *-s, -sz, -z* ⟹ v.s. 8
- Glagoli sa završecima *-ik* i *-s, -sz, -z* (kombinacija druge i treće grupe) ⟹ v.s. 9
- Nepravilni glagoli: *jön, megy, van*,... ⟹ v.s. 10 *

Pravilni glagoli Szabályos igék	**Glagoli sa *završetkom -ik*** Ikes igék	**Glagoli koji se završavaju sa *-s, -sz, -z*** *-s, -sz,-z* végű igék	**Glagoli sa završecima *-ik + -s, -sz, -z*** *-s, -sz, -z* végű *ikes* igék	**Nepravilni glagoli:** *jön, megy, van* Rendhagyó igék: *jön, megy, van*
Éva vár. *Eva čeka.*	Pál gondolkod**ik**. *Pal razmišlja.*	Márta olva**s**. *Marta čita.*	Aladár internete**zik**. *Aladar pretražuje na internetu*	Robi a boltból **jön**. *Robi iz prodavnice dolazi*

* Neki se glagoli smatraju nepravilnim zbog toga što postoji razlika između osnove konjugiranog oblika i infinitiva. To su:

- Devet nepravilnih glagola koji se završavaju na *-nni*: *eszik - enni* (jesti) ⟹ v.s. 17
- Nekoliko drugih glagola, npr.: *alszik - aludni* (spavati) itd. ⟹ v.s. 17

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

Većina glagola mađarskog jezika su pravilni.
Mnoge konjugacije jasno označavaju vrstu glagola.

Neodređena konjugacija pravilnih glagola

Szabályos igék határozatlan ragozása

I. Pravilni glagoli bez veznog samoglasnika

Szabályos igék kötőhang nélkül

	vár (várni)	**szeret** (szeretni)	**ül** (ülni)
én	vár**ok**	szeret**ek**	ül**ök**
te	vár**sz**	szeret**sz**	ül**sz**
Ön ő	vár–	szeret–	ül–
mi	vár**unk**	szeret**ünk**	ül**ünk**
ti	vár**tok**	szeret**tek**	ül**tök**
Önök ők	vár**nak**	szeret**nek**	ül**nek**
én → téged, titeket	vár**lak**	szeret**lek**	—*

* *Ül (sedeti)* je neprelazni glagol, pa nema svoj povratni oblik *én → téged, titeket.*

Samoglasnik sadržan u nastavku je određen harmonijom samoglasnika.

- Glagoli koji sadrže duboke i mešane saoglasnike, menjaju se slično kao glagol *vár* (čekati).
- Glagoli koje sadrže visoke samoglasnike, menjaju se slično kao glagol *szeret* (voli-želi)
- Glagoli kao *ül* je veoma kratak. Samoglasnici *ö, ő, ü* ili *ű* su sadržani u poslednjem slogu.

→ Nastavak za lice na glagolu jasno prikazuje ko je vršilac radnje, **zbog toga se lična zamenica obično izostavlja.**

~~*Én*~~ *magyarul tanulok. (Mađarski učim.)*
~~*Mi*~~ *Prágában élünk. (Živimo u Pragu.)*

→ Naglašene zamenice se ne mogu izostaviti:

Én tanulok japánul(, nem Éva). (Ja učim japanski a ne Eva.)
Nem én vagyok Kis Péter. (Ja nisam Peter Kiš.)

● Više o ličnim zamenicama: v.s. 42

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

→ Nastavci *-lak/-lek* se koriste isključivo kada je vršilac radnje *én* (ja)a određeni objekat je *téged* (tebe - te 2.L.jednine) ili *titeket/benneteket,* (vas - 2.L.množine) npr.:

Téged kereslek. (Tebe tražim. - Tražim te.)
Szeretlek benneteket. (Volim vas.)

→ Kada rečenica sadrži dva subjekta u trećem licu jednine, ravnopravna je upotreba jednine i množine glagola:
Péter és Jan Brüsszelben él. = Péter és Jan Brüsszelben élnek. (Peter i Jan živi / žive u Briselu.)

II. Pravilni glagoli sa veznim samoglasnikom
Szabályos igék kötőhanggal

Ako se glagol završava sa ***-ít*** ili sa dva susedna suglasnika infinitivnog završetka ***-ni***, nastavak drugog lica jednine (***te***) i drugog i trećeg lica množine (***ti, Önök, ők***) se dodatno spaja samoglasnikom ***a*** ili ***e,*** između osnove reči i nastavka. Dodatni samoglasnik samo olakšava izgovor.

	tart (tartani)	**segít** (segíteni)	**küld** (küldeni)
én	tart**ok**	segít**ek**	küld**ök**
te	tart**asz**	segít**esz**	küld**esz**
Ön ő	tart–	segít–	küld–
mi	tart**unk**	segít**ünk**	küld**ünk**
ti	tart**otok**	segít**etek**	küld**ötök**
Önök ők	tart**anak**	segít**enek**	küld**enek**
én → téged, titeket	tart**alak**	segít**elek**	küld**elek**

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

Neodređena konjugacija glagola, koji ukazuju na nepravilnost
Rendhagyóságokat mutató igék határozatlan ragozása

I. Glagoli sa sufiksom *-ik**
Ikes igék

	lakik (lakni)	**közlekedik** (közlekedni)	**fejlődik** (fejlődni)
én	lak**om** / lak**ok**	közleked**em** / közleked**ek**	fejlőd**öm** / fejlőd**ök**
te	lak**sz**	közleked**sz**	fejlőd**sz**
Ön ő	lak**ik**	közleked**ik**	fejlőd**ik**
mi	lak**unk**	közleked**ünk**	fejlőd**ünk**
ti	lak**tok**	közleked**tek**	fejlőd**tök**
Önök ők	lak**nak**	közleked**nek**	fejlőd**nek**

* Ovi glagoli nisu prelazni. Zbog toga nemaju prelazni oblik *-lak/-lek*. (ja te- ja vas-)

II. Glagoli sa završecima *-s, -sz, -z*
-s, -sz, -z végű igék

Nastavak *-l* za drugo lice jednine, olakšava izgovaranje.

	hoz (hozni)	**keres** (keresni)	**főz** (főzni)
én	hoz**ok**	keres**ek**	főz**ök**
te	hoz**ol**	keres**el**	főz**öl**
Ön ő	hoz–	keres–	főz–
mi	hoz**unk**	keres**ünk**	főz**ünk**
ti	hoz**tok**	keres**tek**	főz**tök**
Önök ők	hoz**nak**	keres**nek**	főz**nek**
én → téged, titeket	hoz**lak**	keres**lek**	—

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

III. *-Ik* glagoli sa *-s, -sz, -z* završecima (kombinacija I i II grupe)*

-s, -sz, -z végű ikes igék (az I. és II. csoport keveréke)

	úszik (úszni)	**tévézik** (tévézni)	**sörözik** (sörözni)
én	úsz**om** / úsz**ok**	tévéz**em** / tévéz**ek**	sörözöm / sörözök
te	úsz**ol**	tévéz**el**	sörözöl
Ön ő	úsz**ik**	tévéz**ik**	sörözik
mi	úsz**unk**	tévéz**ünk**	sörözünk
ti	úsz**tok**	tévéz**tek**	sörözték
Önök ők	úsz**nak**	tévéz**nek**	sörözték

* Ovi glagoli nisu prelazni. Zbog toga nemaju prelazni oblik *-lak/-lek*. (ja te- ja vas-).

IV. Nepravilni glagoli: *megy, jön, van**

Rendhagyó igék

	megy (menni)	**jön** (jönni)	**van** (lenni)
én	megyek	jövök	vagyok
te	mész	jössz	vagy
Ön ő	megy	jön	– / van
mi	megyünk	jövünk	vagyunk
ti	mentek	jöttök	vagytok
Önök ők	mennek	jönnek	vannak

* Ovi glagoli nisu prelazni. Zbog toga nemaju prelazni oblik *-lak/-lek*. (ja te- ja vas-).

Neki su glagoli nepravilni, ali ne zbog njigove konjugacije u prezentu nego zbog promena osnove reči po drugim osnovama: *alszik* (osnova reči u prezentu sarži *-sz*) *aludni* (osnova reči u prezentu sadrži *-d*), *fekszik* (osnova reči u prezentu sadrži *-sz*) *feküdni* (osnova reči u prezentu sadrži *-d*).
Slične promene će se dešavati i u perfektu i u imperativu.

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

Određena konjugacija

Határozott ragozás

Određena konjugacija je ista za većinu glagola.
Glagoli sa završecima *-s, -sz, -z* su jedina grupa, koja pokazuje nepravilnosti.

Zapamtite sledeće:

- Mada je gramatički moguće, ***-ik* glagoli se veoma retko koriste u određenoj konjugaciji** zbog toga što su skoro svi neprelazni (ne mogu imati određeni objekat).
- Nepravilni glagoli ***jön, megy, van*** su neprelazni glagoli i zato ne mogu imati određeni objekat.

I. Pravilni glagoli (sa ili bez veznog samoglasnika)

Szabályos igék (kötőhanggal és anélkül)

	tanul (tanulni)	**szeret** (szeretni)	**süt** (sütni)
én	tanul**om**	szeret**em**	süt**öm**
te	tanul**od**	szeret**ed**	süt**öd**
Ön ő	tanul**ja**	szeret**i**	süt**i**
mi	tanul**juk**	szeret**jük**	süt**jük**
ti	tanul**játok**	szeret**itek**	süt**itek**
Önök ők	tanul**ják**	szeret**ik**	süt**ik**
	a magyar nyelvet	a gyümölcsöt	a tortát

Pravilni glagoli sa veznim samoglasnikom, dobijaju iste nastavke:

tanítani (*podučavati*): *tanítom, tanítod, tanítja, tanítjuk, tanítjátok, tanítják*
segíteni (*pomoći*): *segítem, segíted, segíti, segítjük, segítitek, segítik* itd.

II. Glagoli sa završecima *-s, -sz, -z*

-s, -sz, -z végű igék

Sufiksi *-s, -sz, -z* su duplirani (*-ss, -ssz, -zz* koji zamenjuju *-sj, -szj* i *-zj*) radi lakšeg izgovora.

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

	olvas (olvasni)	**néz** (nézni)	**főz** (főzni)
én	olvas**om**	néz**em**	főz**öm**
te	olvas**od**	néz**ed**	főz**öd**
Ön ő	olva**ss**a	néz**i**	főz**i**
mi	olva**ss**uk	né**zz**ük	fő**zz**ük
ti	olva**ss**átok	néz**itek**	főz**itek**
Önök ők	olva**ss**ák	néz**ik**	főz**ik**

● određeni objekti: v.s. 23-24

Glagol *biti / imati*

A létige *van (lenni)*

I. Conjugation Ragozás

Glagol van (lenni) biti/imati, je nepravilan glagol sa svojom konjugacijom.
Glagol se ponekad izostavlja u 3 licu jednine, u zavisnosti od pitanja na koje rečenica odgovara:

	Mi ez —? (Šta je ovo?) **Ki ő —? (Ko je on/ona/ono?)** **Milyen ez/ő —? (Kakav/kakva/kakvo je?)**		**Mi van? (Šta ima?)** **Hogy van? (Kako je on/ona/ono?)** **Hol van? (Gde je on/ona/ono?)**	
én	Péter Magyar	vagy**ok**.	Jól Az irodában	vagy**ok**
te	Péter Magyar	vagy?	Jól Az irodában	vagy?
Ön ő	Ön Péter? Péter magyar.	—	Ön is jól Péter otthon	**van**?
			Az irodában	**van** szék.
mi	Mérnökök Magyarok	vagy**unk**.	Jól Az irodában	vagy**unk**
ti	Mérnökök Magyarok	vagy**tok**	Jól Az irodába	vagy**tok**
Önök ők	Mérnökök Magyarok	—	Önök is jól A gyerekek otthon	**vannak**.
			Az irodában	**vannak** székek.

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

Nema glagola "biti" u rečenici gde je subjekat treće lice jednine, ako su to odgovori na sledeća pitanja:

Ki ő —? Ő Nóra —. (Ko je ona? Ona je Nora.)
Mi Nóra —? Nóra marketingmenedzser —. (Šta je Nora? Nora je marketing menadžer.)
Ön magyar —? Igen, Ön magyar —. (Da li ste vi Mađar? Da, vi ste Mađar.)
Mi ez —? Ez telefon —. (Šta je ovo? Ovo je telefon.)
Milyen a telefon —? A telefon modern —. (Kakav je telefon? Telefon je moderan.)

***Van* ili *vannak* je sadržan u rečenici** ako je rečenica odgovor na pitanje:

***Hogy van** Petra? Petra jól van. (Kako je Petra? Petra je dobro.)*
***Hol van** Gabi? Gabi az irodában van. (Gde je Gabi? Gabi je u kancelariji.)*
***Ön is** jól van? **Ön is** az irodában van? (Da li ste i vi dobro, takođe? Da li ste i vi u kancelariji, takođe?)*

Glagol *van* takođe znači i *létezik (postoji)*. U ovom značenju, uvek je sadržan u rečenici:
Az irodában van számítógép. (U kancelariji ima/postoji računar.)

Jedini slučaj, gde se treba zapitati
da li treba ili ne treba uključiti glagol *van* je treće lice jednine i treće lice množine.
U svim drugim licima, *van* je uvek prisutan.

II. Negacija
Tagadás

Ki Ön/ő —? **Mi ez —?** **Milyen Ön/ő/ez —?**		**Hogy van?** **Mi van?** **Hol van?**	
Magyar vagyok.	Nem vagyok magyar.	Jól vagyok. Az irodában vagyok.	Nem vagyok jól. Nem vagyok az irodában.
Magyar vagy.	Nem vagy magyar.	Jól vagy. Az irodában vagy.	Nem vagy jól. Nem vagy az irodában.
Ön magyar—? Éva magyar —. Ez könyv —. A könyv új —.	Ön **nem** magyar? Sarah **nem** magyar. Ez **nem** könyv. A könyv **nem** új.	Jól **van**. Gábor az irodában **van**. A táskámban **van** gyógyszer.	**Nincs(en)** jól. Gábor **nincs(en)** az irodában. A táskámban **nincs(en)** gyógyszer.

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

Ki Ön/ő —? Mi ez —? Milyen Ön/ő/ez —?		**Hogy van? Mi van? Hol van?**	
Magyarok vagyunk.	Nem vagyunk magyarok.	Jól vagyunk. Az irodában vagyunk.	Nem vagyunk jól. Nem vagyunk az irodában.
Magyarok vagytok.	Nem vagytok magyarok.	Jól vagytok. Az irodában vagytok.	Nem vagytok jól. Nem vagytok az irodában.
Önök magyarok —? Ők magyarok —. Ezek könyvek [ˈ]5] —. A könyvek újak [ˈ]5]—.	Önök **nem** magyarok? Ők **nem** magyarok. Ezek **nem** könyvek. A könyvek **nem** újak.	Jól **vannak**. A kollégák az irodában **vannak**. Az irodában **vannak** nyomtatók.	**Nincsenek** jól. A kollégák **nincsenek** az irodában. Az irodában **nincsenek** nyomtatók.

Postojanje glagola *van/vannak* se reflektuje i u negacijama:

- **Ako glagol nije uključen u rečenici, činjenicu negiramo sa reči *nem*:**
  *Géza — magyar. ↔ Sarah **nem** magyar. (Geza je Mađar. ↔ Sarah nije Mađarica.)*
- **Ako je glagol uključen u rečenici, negaciju vršimo sa rečima *nincs, nincsenek*:**
  *Az irodában **van** nyomtató. ↔ Az irodában **nincs** nyomtató. (U kancelariji ima štampača. — U kancelariji nema štampača.)*

U delimičnim negacijama, uvek koristimo *nem*:

*A nyomtató **nem** a büfében van, **hanem** az irodában. (Štampač nije in u bifeu, nego je u kancelariji.)*

__Nem__ Zsuzsa van az irodában, __hanem__ Lajos. (Nije Žuža u kancelariji, nego Lajoš.)

U rečenicama sa negacijama, reč negacije se naglašava i nalazi se ispred glagola. Nakon naglašene reči, uvek ide glagol (pravilo "fokusa"):

__Magyar__ vagyok. ↔ __Nem vagyok__ magyar. (Mađar sam. ↔ Nisam Mađar.)
__Jól vagyunk__. ↔ __Nem vagyunk__ jól. (Dobro smo. ↔ Nismo dobro.)
Gábor __az irodában van__. ↔ Gábor __nincs az irodában__. (Gabor je u kancelariji. ↔ Gabor nije u kancelariji.)

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

Glagol *biti* u svim glagolskim vremenima

A létige (*van*) minden igeidőben

	Perfekat Múlt idő	**Prezent** Jelen idő	**Futur *** Jövő idő
én	voltam	vagyok	leszek
te	voltál	vagy	leszel
Ön ő	volt	— / van	lesz
mi	voltunk	vagyunk	leszünk
ti	voltatok	vagytok	lesztek
Önök ők	voltak	— / vannak	lesznek

* Glagol *van* je jedini glagol u mađarskom jeziku, koji ima svoj poseban oblik u futuru: *lesz*.

U futuru i perfektu, u svakom licu se isto negira sa *nem*:

*Még soha **nem voltam** Kínában. (Još nikada nisam bio u Kini.)*
__Nem volt__ kutyám. (Nisam imao psa.)
__Nem lesz__ jó idő. (Neće biti dobro vreme.)
*Már **nem leszek** húszéves. (Neću više biti 20 godina.)*

Prošlo vreme u prvom licu jednine

A múlt idő egyes szám első személyben

Nastavak glagola u prošlom vremenu je *-t (-tt)*.
Jedinstveni nastavak po licima se dodaje nakon *-t (-tt)*: álltam → áll + t + am
Završetak glagola u prošlom vremenu, u prvom licu jednine za obe gonjugacije je: *-tam/-tem*.

- Prošlo vreme se gradi od infinitivne osnove. Nastavkom *-t* zamenjuje se *-ni* od infinitiva: *állni (stajati) → áll**tam**, nézni (gledati) → néz**tem**, dolgozni (raditi) → dolgoz**tam**, menni (ići) → men**tem**, aludni (spavati) → alud**tam***
- Glagoli sa veznim samoglasnikom, dobijaju *-o*, *-e* or *-ö*, posle *-tt* u prošlom vremenu: *játszani (igrati se) → játsz**ottam**, tanítani (podučavati) → tanít**ottam**, festeni (slikati) → fest**ettem**, érteni (razumeti) → ért**ettem**, segíteni (pomoći) → segít**ettem**, tölteni (provoditi vreme) → tölt**öttem***
- Obratite pažnju na 7 nepravilnih oblika(devet nepravilnih glagola sa završetkom *-nni*): *jönni (dolaziti) → jö**ttem**, venni (kupiti) → ve**ttem**, tenni (staviti) → te**ttem**, vinni (nositi) → vi**ttem**, hinni (verovati) → hi**ttem**, enni (jesti) → e**ttem**, inni (piti) → i**ttam***
- *nepravilni glagoli: lenni (biti), hívni (pozvati), se zasebno konjuguju*

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

Modalni glagoli
Segédigék

Modalni glagoli ukazuju na modalitet: verovatnoća, dozvola, ovlašćenje, sposobnost ili obaveza. Većina ima svoju konjugaciju, osim glagola *lehet* (može) i *kell (treba)*.

I. Tud, akar, szeret, szeretne
(zna/može, voli, voleo bi/želeo bi)

Modalna značenja su epistemička, a za deonički oblik najčešće dodajemo reč ***is.*** *(szeretsz úszni - voliš plivati / úszni is szeretsz - voliš da plivaš (i ti / takođe).*

Sára **szeret** a tengerben **fürdeni**. *Šara se voli kupati u moru.*	Csaba jól **tud főzni**. *Čaba zna dobro kuvati.*

	tud (tudni) - znati/moći	**akar** (akarni) - hteti	**szeret** (szeretni) - voli/želi	**szeretne*** voleo bi/želeo bi	
én	tud**ok**	akar**ok**	szeret**ek**	szeretn**ék**	**+ -ni** (*asztalt foglal<u>ni</u>, étteremben vacsorázn<u>i</u>, sportol<u>ni</u>*)
te	tud**sz**	akar**sz**	szeret**sz**	szeretn**él**	
Ön ő	tud—	akar—	szeret—	szeretne—	
mi	tud**unk**	akar**unk**	szeret**ünk**	szeretn**énk**	
ti	tud**tok**	akar**tok**	szeret**tek**	szeretn**étek**	
Önök ők	tud**nak**	akar**nak**	szeret**nek**	szeretn**ének**	
én → téged, titeket	tud**lak**	akar**lak**	szeret**lek**	szeretn**élek**	

* Glagol, *szeretne* je kondicional od *szeret (szeret + -ne)* isto kao što je u srpskom jeziku: *voli (szeret)* → *voleo <u>bi</u> (szeretne)*. Upotreba ove reči će vam biti od značaja da kasnije lakše usvojite kondicional / potencijal.

● Red reči: str. 49

Značenje

- *Tud (zna/može)*: sposobnost ili kapacitet
  *Tudsz teniszeni? (**<u>Da li znaš</u> / Da li možeš** igrati tenis?*

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

- *Akar (hteti)*: stroga želja
  ***Akarsz** egy fagyit enni? (Da li hoćeš jesti sladoled?)*
- *Szeret (voleti):* preferiranje, opredeljenje
  ***Szeretsz** főzni? (Da li voliš kuvati?)*
- *Szeretne (would like):* želja, čežnja,
  ***Szeretnél** Peruba utazni? (Da li bi voleo putovati u Peru?)*

II. kell, lehet
(treba, može)

Modalni glagoli *kell* i *lehet* se ne konjuguju.

*Itt várni **kell**. (Ovde treba čekati.)*
*Itt nem **lehet** bemenni. (Ovde se ne može ući.)*

(Kasnije će biti prikazano kako da naznačite vršioca radnje, koja može ili mora da čini nešto.)

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

Infinitiv

A főnévi igenév

Nastavak infinitiva je *-ni*.
Gradi se dodavanjem sufiksa *-ni* na osnovicu reči.

Pravilni glagoli, i glagoli sa završetkom na *-s, -sz, -z* Szabályos igék, *-s, -sz, -z* végű igék	**Pravilni glagoli sa spajajućim samoglasnikom** Szabályos igék kötőhanggal	**Glagoli sa završetkom na *-ik* (takođe i *-s, -sz, -z* + *-ik*)** Ikes (*-s, -sz, -z* végű) igék	**Nepravilni glagoli*** Rendhagyó igék
él → élni ül → ülni beszél → beszélni tanul → tanulni csinál → csinálni rendel → rendelni olvas → olvasni főz → főzni hoz → hozni	mond → mondani tart → tartani küld → küldeni fest → festeni segít → segíteni tanít → tanítani takarít → takarítani	lak~~ik~~ → lakni működ~~ik~~ → működni dolgozik → dolgozni úsz~~ik~~ → úszni tévéz~~ik~~ → tévézni	**1. Infinitiv: *-nni*** van → lenni megy → menni jön → jönni eszik → enni iszik → inni tesz → tenni vesz → venni visz → vinni hisz → hinni
	játsz~~ik~~ → játszani fürd~~ik~~ → fürdeni		**2. Druge nepravilnosti** alszik → aludni fekszik → feküdni

* Konjugacija glagola *jön*, *megy* i *van* su nepravilni u prezentu. Ostali nepravilni glagoli se smatraju nepravilnim jer se njihova osnovica menja u toku konjugacije, npr.: *eszik/evett/enni*, kao i *alszik/aludt/aludni* osnovica infinitiva nije ista u prezentu i u perfektu.

- *naszavak -ni* je obično povezan sa 3. licem jednine: *beszél → beszélni (on priča → pričati), tanul → tanulni (on uči → učiti), nyomtat → nyomtatni (on štampa → štampati*
- ako se glagol završava na *-ít* ili na dva suglasnika, nastavak spajamo sa trećim licem jednine sa *-a* ili *-e*: *mond → mondani (on kaže → kazati), segít → segíteni (on pomaže - pomagati*
- Naszavak *-ik* u *-ik* glagolima se izostavlja: *úszik → úszni (on pliva → plivati), tévézik → tévézni*
- Postoje 9 nepravilnih glagola sa završetkom *-nni*: van → *lenni (biti), iszik → inni (drink)* itd. (v. tabelu gore)
- Ostali (prilično retke) nepravilnosti su promena u osnovici: *alszik → aludni (on spava → spavati), fekszik → feküdni (on leži → spavati)*

Slično mnogim jezicima, infinitiv se koristi sa modalnim glagolima:

Tudok gyakorolni. (Mogu/znam vežbati.) Nem tudok telefonálni. (Ne mogu/ne znam telefonirati.)

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

Prefiksi koji ukazuju na pravac

Irányt jelző igekötők

I. Značenje

Jelentés

FEL- **Fel**megyek az emeletre. *Idem gore na sprat.*	**LE-** **Le**jövök az emeletről. *Silazim sa sprata.*	**BE-** **Be**megyek az irodába. *Ulazim u kancelariju.*	**KI-** **Ki**jövök az irodából. *Izlazim iz kancelarije.*

II. Pitanja i odgovori

Kérdések és válaszok

Na odlučujuća pitanja možemo dati kratke pozitivne odgovore koristeći samo prefiks glagola.

Za negativan odgovor, ne možemo koristiti samo prefiks glagola.

Da-ne pitanje Eldöntendő kérdés	**Pozitivan odgovor** Pozitív válasz	**Negativan odgovor** Negatív válasz
– Felmész az emeletre? *(Da li ideš gore na sprat?)* – Bemész az irodába? *(Da li ulaziš u kancelariju?)* – Lejössz a piacra? *(Da li silaziš na pijacu?*	– **Fel**. (Igen, felmegyek.) *(Da, idem gore.)* – **Be**. (Igen, bemegyek.) *(Da, ulazim.)* – **Le**. (Igen, lejövök.) *(Da, silazim)*	– Nem. (Nem megyek fel.) *(Ne, ne idem gore.)* – Nem. (Nem megyek be.) *(Ne, ne ulazim.)* – Nem. (Nem jövök le.) *(Ne, ne silazim.)*

III. Red reči u pitanju i u negaciji

Szórend kérdésben és tagadásban

	Focus fókusz	**Verb** ige	
Dopunjujuće pitanje kiegészítendő kérdés	**Hova**	**megy be**	Dénes?
	Ki	**megy be**	az irodába?
Odlučujuće pitanje	**Dénes**	**megy be**	az irodába?

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

odlučujuće pitanje	**Bemegy**		Dénes az irodába?
Negation negacija	**Nem**	**megy be**	Dénes az irodába.
	Nem Zita	**megy be**	az irodába (hanem Dénes).

Obratite pažnju na pravilo da li je prefiks: ispred i spojen; ili iza pa odvojen od glagola:

- **U dopunjujućim pitanjima i u negacijama** fokus se automatski nalazi na upitnoj reči i na odričnoj zamenici. **Prefiks se premešta iza glagola i piše se odvojeno.**
- **U odlučujućim pitanjima (polarna , zatvorena ili "da-ne" pitanja)** glagol može biti u fokusu. **U tom slučaju prefiks je ispred i spojen je sa glagolom.**
  Ako glagol nije u fokusu, nego neka druga reč u rečenici, prefiks prelazi iza glagola i odvaja se.

Zapamtite: ako glagol nije u fokusu - prefiks je iza glagola i odvojen.

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

Član
A névelő

I. Određeni član
A határozott névelő

a + **suglasnik** ***a*** + mássalhangzó (*b, c, cs, d, f* itd.)	**az** + **samoglasnik** ***az*** + magánhangzó (*a, á, e, é, i* itd.)
 a gitár *(određena) gitara*	 **az** autó *(određeni) auto*

Određeni član (u engleskom jeziku *the*) ima svoja dva oblika: *a* i *az*.

- Član *a* se koristi kada sledeća reč počinje sa suglasnikom: *a szék (stolica), a lámpa (lampa), a nyomtató (štampač)*
- Član *az* se koristi kada sledeća reč počinje sa samoglasnikom: *az asztal (sto), az e-mail (imejl)*

II. Neodređeni član
A határozatlan névelő

Neodređeni član ima samo jedan oblik: *egy*.

U mnogim slučajevima mađarski jezik ne upotrebljava neodređeni član tamo gde je u drugim jezicima uobičajeno..

- Ako cela rečenica daje odgovor na pitanje *Mi ez? (Šta je ovo?), Ki ő? (Ko je on?),* imenica se može koristiti sa ili bez neodređenog člana a da pri tome ne menja značenje.

  Mi ez? Ez egy nyomtató. / Ez — nyomtató. (Šta je ovo? Ovo je (jedan) štampač.)
  Ki Luca? Luca egy kedves lány. / Luca — kedves lány. (Ko je Luca? Luca je (jedna) lepa devojka)

- Neodređeni član se obično ne koristi za zanimanja

  Dániel — fogorvos. (Daniel je zubar.)
  Gabi — tanár. (Gabi je nastavnik.)
  Arany János egy magyar költő. / Arany János — magyar költő. (Janos Aranj je mađarski pesnik.)

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

Množina imenica
A többes szám

I. Sufiks množine
A többes szám jele

Nastavak za množinu je *-k*.

Često se nastavak *-k* dodaje imenici sa veznim samoglasnikom.
Tabela ispod prikazuje mogućnosti i pravila upotrebe.

Posle samoglasnika Magán-hangzó után	**Posle suglasnika**			
	Reči koje sadrže duboke ili mešane samoglasnike Mély és vegyes hangrendű szavak		**Reči koje sadrže samo visoke samoglasnike** Magas hangrendű szavak	***sa ö, ő, ü, ű* u poslednjem slogu** Az utolsó szótagban *ö, ő, ü, ű*
-k/-'k	***-ok***	*-ak **	***-ek***	*-ök*
kávézó**k** szállodá**k**	város**ok** piac**ok**	ház**ak** toll**ak**	épület**ek** étterm**ek**	főnök**ök** masszőr**ök**

* Samo za neke jednosložne reči

Obratite pažnju na sledeća dodatna pravila, koja se odnose na relativno mali broj reči:

- Ako se reč završava na *a*, *a* postaje ***á***: *a* → *á*: *iskola (škola)* → *iskolák*, *uszoda (plivalište)* → *uszodák*
  Ako se reč završava na *e*, *e* postaje ***é***: *e* → *é*: *hétvége (vikend)* → *hétvégék*
- U složenim rečima, struktura samoglasnika samo poslednje reči odlučuje odabir spojnog samoglasnika: *munkahely (radno mesto): munka + hely* → *munkahelyek*, *számítógép (računar): számító + gép* → *számítógépek*
- U rečima stranog porekla, poslednji samoglasnik reči odlučuje spojni samoglasnik: *koncert (koncert)* → *koncertek*, *hotel (hotel)* → *hotelek*
- Kod jednosložnih reči je teže odrediti vezni samoglasnik: *ház (house)* → *házak*, **DE:** *busz (bus)* → *buszok*. *Könyv (book)* → *könyvek*, **DE:** *sör (beer)* → *sörök*

- Obratite pažnju na sledeće imenice (mnogi od njih imaju istu nepravinost: *-t* u objektu/akuzativu kao i u množini): *étterem (restoran)* → *éttermek*, *kondi️terem (teretana)* → *kondi️termek*, *tér (trg)* → *terek*, *férfi (muškarac)* → *férfiak*, *benzinkút (benzinska stanica)* → *benzinkutak*, *tó (jezero)* → *tavak*, *szó (reč)* → *szavak*

Množina većine imenica je pravilna.

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

II. Jednina nakon brojeva

Számnév után egyes szám

Ako imenici prethodi broj: numerički ili opisni, imenica ostaje u jednini:

egy szék (jedna stolica), két könyv— (dve knjige), öt telefon— (pet telefona), sok papír— (mnogo papira), néhány kolléga— (nekoliko kolega)

Jednina imenice se nalazi i nakon upitne reči *Hány? (Koliko?)*:

Hány macska— van a képen? (Koliko je mačaka na slici?)

– **Hány macska** van a képen? *(Koliko mačaka je na slici?)*

– **Négy macska**. *(Četiri mačke.)*

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

Objekat
(akuzativ)

A tárgy

Glagol uvek određuje nastavke (padeže), da bi rečenica bila ispravna.

	Ki? Mi? *Koga? Šta?*
A könyvtár*ban* **vagyok**. *(U biblioteci sam.)* van → valahol *(biti → negde)* A barátnő*mmel* **beszélgetek**. *(Sa svojom drugaricom razgovaram.)* beszélget → valakivel *(razgovara → sa nekim)* **Sportolok**. *(Bavim se sportom.)* sportol *(bavi se sportom)* Prágá*ban* **lakom.** *(U Pragu živim.)* lakik → valahol *(živi → negde)* Múzeum*ba* **megyek**. *(U muzej idem.)* megy → valahova *(ide → nekud)* Egy kiállítás*ról* **jövök.** **(***Sa jedne izložbe dolazim.)* jön → valahonnan *(dolazi → od nekud)* Magyar*ul* **beszélek**. *(Govorim mađarski)* beszél → valamilyen nyelven *(govori → nekim jezikom)* **Pihenek**. *(Odmaram se.)* pihen *(odmara se)* ⇓	Gulyáslevest **főzök**. *(Gulaš-čorbu kuvam.)* főz → valamit *(kuvati → nešto)* Lecsót **csinálok**. *(Đuveč pravim.)* csinál → valamit *(pravi → nešto)* Egy tábla csokoládét **veszek**. *(Jednu tablu čokolade kupujem.)* vesz → valamit *(kupuje → nešto)* Paprikát **teszek** a lecsóba. *(Papriku stavljam u đuveč.)* tesz → valamit (valahova) *(stavlja → nešto negde)* Szendvicset **viszek** az iskolába. *(Sendvič nosim u školu)* visz → valamit (valahova) *(nosi → nešto negde)* Egy nagy házat **látok**. *(Jednu veliku kuću vidim.)* lát → valamit *(videti → nešto)* E-mailt **írok**. *(Imejl pišem)* ír → valamit *(piše → nešto)* Tévét **nézek**. *(TV gledam.)* néz → valamit *(gleda → nešto)* ⇓
Neprelazni glagoli Tárgyatlan (intranzitív) igék *van, beszélget, sportol* etc.	**Prelazni glagoli** Tárgyas (tranzitív) igék *visz, vesz, főz, csinál* valamit

U srpskom jeziku, akuzativ ukazuje i na glagol biti i imati, dok u mađarskom jeziku samo na prelazne glagole, jer prevod glagola "van" može biti i nalaziti se. Uporedite:

Vidim jednog visokog čoveka.	**Egy magas férfit** látok.
Večeras kuvam gulaš-čorbu.	Ma este **gulyáslevest** főzök.
Želeo bih rezervisati sto za dve osobe.	**Asztalt** szeretnék foglalni két személyre.
Imam jednu kuću.	Egy házam van. *(sa glagolom "van" nema akuzativa!)*

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

Akuzativni nastavak / nastavak za objekat na imenici, zamenici, pridevu i broju je *-t*.

Sledeća tabela pokazuje moguće samoglasnike spajanja sa nastavkom ***-t***.

Nakon samoglasnika **i posle *l, ly, j, n, ny, r, s, sz, z, zs*** Magánhangzó után és *l, ly, j, n, ny, r, s, sz, z, zs* után	**Nakon reči koje se završavaju na suglasnik**			
	Nakon reči sa dubokim ili mešanim samoglasnicima Mély és vegyes hangrendű szavak		**Nakon reči sa visokim samoglasnicima** Magas hangrendű szavak	***ö, ő, ü, ű* u poslednjem slogu** Az utolsó szótagban *ö, ő, ü, ű*
		neke jednosložne reči		
-t/-'t	***-ot***	*-at*	***-et***	*-öt*
kávézót karfiolt rizst szilvát	barackot piacot paradicsomot borsot	halat vajat tollat házat	mézet szeletet zöldséget meggyet	gyümölcsöt főnököt

Obratite pažnju na sledeća pravila koja važe za relativno mali broj reči:

- U složenim rečima, vokali poslednje reči određuju vezni samoglasnik
  munka + *hely (radno mesto)* → *munkahelyet*
- U rečima stranog porekla, poslednji samoglasnik određuje vezni samoglasnik:
  konzerv (konzerva) → *konzervet*
- Jednosložne reči su problematične jer se teže određuje vezni samoglasnik: *könyv (knjiga)* → *könyvet* **DE:** *tök (bundeva)* → *tököt*. *Sport (sport)* → *sportot*, **DE:** *toll (olovka)* → *tollat*. *Pénz (novac)* → *pénzt* **DE:** *ház (kuća)* → *házat*
- Sledeće nepravilne imenice je takođe nepravilna i u množini a i u prisvojnom obliku:
  dolog (stvar) → *dolgot, eper (jagoda)* → *epret,*
  étterem (restoran) → *éttermet, konditerem (teretana)* → *konditermet, víz (voda)* → *vizet,* *kenyér (hleb)* → *kenyeret, tér (trg)* → *teret*

Većina imenica su u akuzativu / u objektu pravilne.

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

II. Vrste neodređenih objekata - neodređeni akuzativ
A határozatlan tárgy fő típusai

Po sledećim pravilima koristimo neodređeni objekat u neodređenoj - prvoj konjugaciji, ako:

Nema određenog člana isped objekta: A tárgy előtt nincs névelő:	– házi feladat**ot** írok. *(Pišem (neki) domaći zadatak.)* – szavaka**t** tanulok. *(Učim (neke) reči.)*
Ispred objekta je neodređeni član A tárgy előtt határozatlan névelő (*egy*) áll:	**Egy** érdekes könyv**et** olvasok. *(Jednu zanimljivu knjigu čitam.)* Ismerek **egy** jó építész**t**. *(Poznajem jednog dobrog građevinara.)*
Upitna reč za količinu *Mennyi? (Koliko?)* or *Hány? (Koliko (jedinica mere)?)* **Broj ili opisna količina se nalazi ispred objekta:** A tárgy előtt számnév vagy a *Mennyi? Hány?* kérdőszó áll:	**Mennyi** sajt**ot** kér? *(Koliko kačkavalja želite?)* **Hány** zsemlé**t** veszel? *(Koliko zemički uzimaš?)* **Három** sör**t** kérek. *(Tri piva tražim.)* **Sok** e-mail**t** írok. *(Mnogo imejlova pišem.)*
Objekat je u upitnoj reči: ***Mennyit?* (*Koliko (za vrednost)?*) ili *Hányat?* (*Koliko - Koja količina?*):** A tárgy számnév vagy a *Mennyit? Hányat?* kérdőszó:	**Mennyit** fizetek? *(Koliko plaćam?)* **Hányat** kér? *(Koliko komada želite?)* **Kettőt** kérek. *(Dva molim.)* **Sokat** pihenek. *(Mnogo se odmaram.)* **Keveset** sportolok. *(Malo se bavim sportom.)* **Egy kicsit** tudok németül. *(Samo malo znam nemački.)*
Akuzativno pitanje *Kit? (Koga?)* ili *Mit? (Šta?):* A tárgy a *Kit? Mit?* kérdőszó:	**Kit** szeretsz? *(Koga voliš?)* **Mit** írsz? *(Šta pišeš?)*
***Objekat ukazuje na neodređenost- kit* ili *-mit* ili kao u reči *mindent (sve)*:** A tárgy *-kit, -mit* végű névmás vagy a *mindent* névmás:	Szeretek vala**kit**. *(Volim nekog.)* Mondok vala**mit**. *(Kažem ti nešto.)* Nem látok sen**kit**. *(Ne vidim nikog.)* Nem csinálok sem**mit**. *(Ne radim ništa.)* Minden**kit** ismerek. *(Svakog poznajem.)* **Mindent** tudok. *(Sve znam.)*
Ispred objekta se nalazi upitna reč *Milyen (Kakvo?)*: A tárgy előtt a *Milyen?* kérdőszó áll:	**Milyen** bor**t** kérsz? *(Kakvo vino želiš?)*

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

Vrste određenog objekta
A határozott tárgy fő típusai

Kod sledećih objekata koristimo određenost koji se odražava i na glagol:

Objektu prethodi određeni član *a* ili *az*: A tárgy előtt határozott névelő *(a/az)* áll:	**A** szomszéd fiú**t** szeretem. *(Komšijskog momka volim.)* Ezt **a** fiú**t** szeretem. *(Ovog momka volim.)* Azt **a** fiú**t** szeretem. *(Tog momka volim.)*
Objekat sadrži nastavke za svojinu: A tárgyon birtokos személyjel van:	**A** barát**omat** nézem. *(Svog prijatelja gledam.)* Ismerem **a** lány**odat**. *(Poznajem ti ćerku.)*
***Objektu prethodi pokazna zamenica ezt (ovog) ili azt (onog)*:** A tárgy az *ezt, azt, ezeket, azokat* névmás:	**Ezt / Ezeket** kérem. *(Ovu/ove molim.)* **Azt/Azokat** nem szeretem. *(Tog/te ne volim.)*
Objekat je vlastita imenica: A tárgy tulajdonnév:	**Dénest** szeretem. *(Deneša volim.)* Jól ismerem **Pécset**. *(Dobro poznajem Pečuh.)*
Samo ova upitna reč: Melyik? (Koji?) *može biti određena*: A tárgy előtt a *Melyik?* kérdőszó áll:	**Melyik** fiú**t** szereted? *(Kojeg/Kog momka voliš?)*

**Ako u rečenici nema objekta ili je glagol neprelazan,
uvek koristimo neodređeni glagol.**

Parcijalni objekat - dativ: *Kome? Za koga?*
Részeshatározó: *Kinek?*

**Uvek glagol određuje
da li je u rečenici potreban određeni ili neodređeni objekat.**

Kome će pripasti objekat ili prelazni glagol, dobijamo pitanjem: Kome / za koga? (Kinek?)

- Mnogi glagoli se upotrebljavaju i za određene i za neodređene objekte.
- Nekoliko glagola koristimo samo za neodređene objekte.

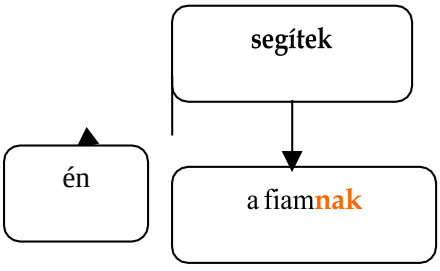

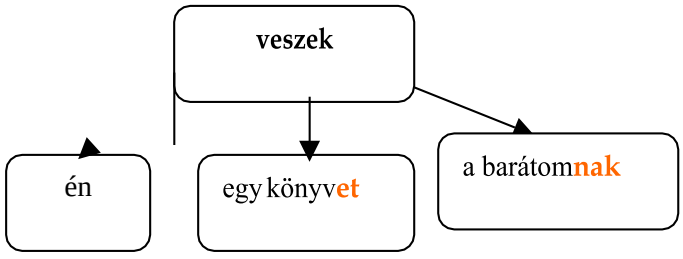

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

Glagoli samo za neodređene objekte Részeshatározós igék	**Glagoli i za određene i za neodređene objekte** Tárgyas és részeshatározós igék
-nak/-nek	***-nak/-nek + -t***
segít valaki**nek** *(pomaže nekom)* telefonál valaki**nek** *(telefonira nekom)* válaszol valaki**nek** (*odgovori nekom*)	ad valaki**nek** vmi**t** *(daje nekom nešto)* hoz valaki**nek** vmi**t** *(donosi nekom nešto)* ír valaki**nek** vmi**t** *(piše nekom nešto)* küld valaki**nek** vmi**t** *(šalje nekom nešto)* vesz valaki**nek** vmi**t** *(kupi nekom nešto)*
– Ki**nek** segítesz? – A kolléganő**m**nek. (koleginici) – Ki**nek** telefonálsz? – Zitá**nak**. (Ziti)	– Ki**nek** írsz e-mail**t**? – A barátnő**m**nek. (prijateljici) – Ki**nek** adsz virág**ot**? – A feleségem**nek**. *(supruzi)*

Reči koje sadrže duboke i mešane samoglasnike Mély és vegyes hangrendű szavak: *-nak*	**Reči koje sadrže samo visoke samoglasnike:** Magas hangrendű szavak: *-nek*
a barátom**nak** Sanyi**nak** Lillá**nak***	Péter**nek** Endré**nek*** a feleségem**nek**

* a → á, e → é

Instrumental: *Sa kime? Sa čime?*

A társ- és eszközhatározó: *Kivel? Mivel?*

Nakon samoglasnika Magánhangzó után		**Nakon suglasnika** Mássalhangzó után
reči sa dubokim i mešanim samoglasnicima Mély és vegyes hangrendű szavak: *-val*	**reči sa visokim samoglasnicima:** Magas hangrendű szavak: *-vel*	*-r + -vel: -rrel* *-s + -val: -ssal* **Poslednji suglasnik se ponovi/udvostručuje.**
László**val** Kati**val** Évá**val** metró**val** autó**val**	Győző**vel** Szilvi**vel** Emesé**vel** bicikli**vel** repülő**vel**	Péter**rel** Margit**tal** egy színé**szel(!)** villamos**sal** vonat**tal**

(!) sz+sz = ssz
ny+ny = nny
...

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

Prisvojni nastavci
Birtokos személyjelek

Prisvajanje u mađarskom jeziku čini samo prisvojni nastavak na imenici, zamenici pridevu ili broju:
*a fiú kutyá**ja** (pas dečaka //dečak-pas njegov//), a ház ablak**a** (prozor kuće // kuća-prozor njen).*

I. Pravilne imenice sa samoglasnikom na kraju reči
Magánhangzóra végződő szabályos főnevek

	kutya *(pas)*	**tévé** *(televizor)*	**hűtő** *(hladnjak)*
én	a kutyá**m**	a tévé**m**	a hűtő**m**
te	a kutyá**d**	a tévé**d**	a hűtő**d**
Ön ő	a kutyá**ja**	a tévé**je**	a hűtő**je**
mi	a kutyá**nk**	a tévé**nk**	a hűtő**nk**
ti	a kutyá**tok**	a tévé**tek**	a hűtő**tök**
Önök ők	a kutyá**juk**	a tévé**jük**	a hűtő**jük**

II. Pravilne imenice sa suglasnikom na kraju reči
Mássalhangzóra végződő szabályos főnevek

Tabela predstavlja imenice koje se završavaju na suglasnik.
Svaka kolona daje za primer po jednu reč nastavaka *-a/-e, -uk/-ük* a druga za nastavke *-ja/-je, -juk/-jük* u trećem licu jednine/množine.

	Reči sa dubokim ili mešanim samoglasnicima Mély és vegyes hangrendű szavak	**Reči samo sa visokim samoglasnicima** Magas hangrendű szavak	**Poslednji samoglasnik je: *ö, ő, ü, ű*** Az utolsó magánhangzó *ö, ő, ü, ű*
	család *(porodica)* **terasz** *(terasa)*	**kert** *(bašta)* **testvér** *(brat/sestra)*	**bőrönd** *(kofer)* **függöny** *(zavesa)*
én	a család**om** a teresz**om**	a kert**em** a testvér**em**	a bőrönd**öm** a függöny**öm**
te	a család**od** a teresz**od**	a kert**ed** a testvér**ed**	a bőrönd**öd** a függöny**öd**

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

Ön ő	a család**ja** a teresz**a**	a kert**je** a testvér**e**	a bőrönd**je** a függöny**e**
mi	a család**unk** a teresz**unk**	a kert**ünk** a testvér**ünk**	a bőrönd**ünk** a függöny**ünk**
ti	a család**otok** a teresz**otok**	a kert**etek** a testvér**etek**	a bőrönd**ötök** a függöny**ötök**
Önök ők*	a család**juk** a teresz**uk**	a kert**jük** a testvér**ük**	a bőrönd**jük** a függöny**ük**

* Prisvojnost u treáem licu áe imati neka posebna pravila *(ők)* koje ćemo kasnije predstaviti.

III. Nepravilne imenice

Rendhagyó főnevek

Relativno mali broj imenica mađarskog jezika pokazuje nepravilnosti u deklinacijama bilo da se menja osnova reči, da se izostavlja treće-ponovljeni samoglasnik ili se dodaje pomoćni suglasnik.

Osnova reči se u sledećim primerima menja u svim licima a istim pravilom su nepravilnosti i u množini i u akuzativu (često i u prisvojnosti):

- Primer izostavljenog samoglasnika poslednjeg sloga osnove: *dolog ("stvar") → a dolgom, eper (jagoda) → az eprem, étterem (restoran) → az éttermem, konditerem (teretana) → a konditermem*
- Gubitak dužine samoglasnika: *víz (voda) → a vizem, kenyér (hleb) → a kenyeret, tér (trg) → a terem, nyár (leto) → a nyaram, tél (zima) → telem*

Osnovica nekih imenica se menja samo u nekim licima, najčešće 3.lice jednine i množine:

- Primer za 3.lice jednine i množine: *idő: ideje, idejük (vreme)*
- Imenice koje nazivaju neke članove porodice su nepravilne samo u trećem licu jednine i množine: (*édesanya, édesapa, öcs, bátya*) a njihova promena je sledeća:
  édesanya/édesapa: *az édesanyám/édesapám, az édesanyád/édesapád, az édesanyja/édesapja, az édesanyánk/édesapánk, az édesanyátok/édesapátok, az édesanyjuk/édesapjuk*
  öcs: *az öcsém, az öcséd, az öccse, az öcsénk, az öcsétek, az öccsük*
  bátya: *a bátyám, a bátyád, a bátyja, a bátyánk, a bátyátok, a bátyjuk (Ugyanígy: nagybácsi, nagybátyám, nagybátyád stb.)*
  fiú: *a fiam, a fiad, a fia, a fiunk, a fiatok, a fiuk*
  nagynéni: *a nagynéném, a nagynéned, a nagynénje, a nagynénénk, a nagynénétek, a nagynénjük*

Većina mađarskih imenica su pravilne.

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

Prisvojne rečenice
Birtokos szerkezetek

I. Formiranje prisvojnih rečenica
A birtokos szerkezet képzése

Posebnost mađarskog jezika je postojanje i primena glagola *van (ima)*. Glagol van se koristi sa jednim ili dva imenična nastavka koji ukazuju na vlasništvo ili pripadanje:

az autó (auto)	az autóm moj auto	Van autóm. (Imam svoj auto) Robinak van autója. (Robert ima auto / Robertu pripada njegov auto.)

II. Glagolska vremena
Igeidők

	Prošlo vreme múlt idő	**Sadašnje vreme** jelen idő	**Buduće vreme** jövő idő
(Nekem)	**volt** macská**m**.	**van** kutyá**m**.	**lesz** papagáj**om**.
(Neked)	**volt** macská**d**.	**van** kutyá**d**.	**lesz** papagáj**od**.
(Önnek / (Neki / Péternek)	**volt** macská**ja**.	**van** kutyá**ja**.	**lesz** papagá**ja**.
(Nekünk)	**volt** macská**nk**.	**van** kutyá**nk**.	**lesz** papagáj**unk**.
(Nektek)	**volt** macská**tok**.	**van** kutyá**tok**.	**lesz** papagáj**otok**.
(Önöknek / (Nekik / A gyerekeknek)	**volt** macská**juk**.	**van** kutyá**juk**.	**lesz** papagáj**uk**.

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

Kada se prisvajanje izražava zamenicom, lična zamenica se izostavlja (lični nastavak prisvojene imenice jasno određuje lice):

~~*Nekem*~~ *van macskám. (*~~*Ja*~~ *imam mačku.)*
~~*Neki*~~ *van autója. (*~~*On/ona*~~ *ima svoj auto.)*

Ukoliko želimo da naglasimo vlasnika, dodajemo zamenicu u dativu:

Nekem van kutyám. (Ja imam psa.)
Neked van autód, de Balázsnak nincs. (Ti imaš auto, ali Balaž nema.)

III. Negacija prisvajanja
Birtokos szerkezetek tagadása

	prošlo vreme múlt idő	**sadašnje vreme** jelen idő	**buduće vreme** jövő idő
(Nekem / Neked / Neki / Önnek / Péternek / Nekünk / Nektek / Önöknek / Nekik / Robiéknak)	**Nem volt** autóm / autód / autója autónk / autótok / autójuk.	**Nincs** autóm / autód / autója autónk / autótok / autójuk.	**Nem lesz** autóm / autód / autója autónk / autótok / autójuk.

Ovaj nastavak upotrebljavamo i kod prevoznih sredstava:

Autóval megyek Szegedre. (Autom idem u Segedin.)

Višestruki nastavci
Többszörös toldalékolás

Posebnost mađarskog jezika je u tome što reči mogu istovremeno dobiti više završetaka.
Završeci se dodaju glagolu jedan za drugim.
Redosled završetaka je određen pravilima prioriteta:

- **Množina je uvek prvi nastavak**: *a boltokban (u prodavnicama, az üvegeken (na staklima/na flašama)*
- **Prisvojnost je takođe na prvom mestu:** *a barátnőmmel (sa mojom prijateljicom), lányomnak (mojoj ćerki)*

Ako je potrebna množina svojine, koristimo novi nastavak -i + lični nastavak. O ovome će se više pisati kasnije. Npr.: *A barátaim, a barátaid, a barátai, ...* (moji prijatelji, tvoji prijatelji, njegovi/njeni/njihovi prijatelji)

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

Prilozi za mesta: za imenice i zamenice

Helyhatározók: névszóragok és névutók

I. Gde je? Kuda/Prema čemu? Odakle?

Hol? Hova? Honnan?

Završeci reči dobijenih iz odgovora na ova tri pitanja, daju sistem. To znači da ako poznajete jedan od završetaka, lako možete odrediti i druga dva.

Za građevine i trodimenzionalne objekte Épületek, háromdimenziós tárgyak		
Kuda/ U šta? (približavanje) Hova? / (Hová?)	**Gde je? (stanje mirovanja)** Hol?	**Odakle? (napuštanje)** Honnan? / (Honnét?)
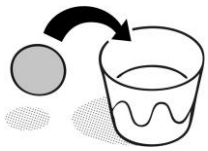	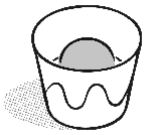	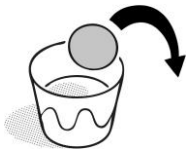
-ba/-be	**-ban/-ben**	**-ból/-ből**

Ova grupa nastavaka se koristi za:

- Gradove, države i kontinente (izuzetak je *Magyarország* i većina mađarskih gradova i naselja): *Berlin* → *Berlin**ben***, *Németország* → *Németország**ban***, *Európa* → *Európá**ban***
- Građevine: *könyvtár (biblioteka)* → *a könyvtár**ban***, *iskola (škola)* → *az iskolá**ban***, *étterem (restoran)* → *az étterem**ben***
- Trodimenzionalni objekti: *táska (torba)* → *a táská**ban***, *nyomtató (štampač)* → *a nyomtató**ban***

Trgovi, mnogi događaji, površine, neke ustanove Nyílt terek, a legtöbb rendezvény, felület, néhány intézmény, felületek		
Kuda? Na šta? (približavanje) Hova? / (Hová?)	**Na čemu je?(stanje mirovanja)** Hol?	**Sa čega? (napuštanje)** Honnan? / (Honnét?)
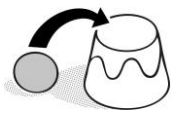	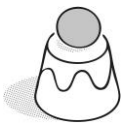	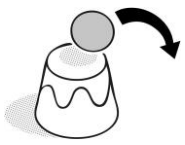
-ra/-re	**-n/-on/-en/-ön**	**-ról/-ről**

Ova grupa nastavaka se koristi za:

- ostrva: *Ciprus* → *Ciprus**on***, *Málta* → *Máltá**n***, *a Kanári-szigetek* → *a Kanári-szigetek**en***
- Otvoreni trgovi: *tér* → *a tér**en***, *piac* → *a piac**on***

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

- Neki događaji: *koncert (koncert)* → *a koncert**en***, *előadás (predavanje/predstava)* → *az előadás**on***, *kiállítás (izložba)* → *a kiállítás**on***, *tréning (trening)* → *a tréning**en***, *nyelvóra (čas jezika)* → *a nyelvór**án***
- Neke institucije: *rendőrség (stanica policije)* → *a rendőrség**en***, *posta (pošta)* → *a postá**n***, *egyetem (fakultet)* → *az egyetem**en***, *munkahely (radno mesto)* → *a munkahely**en***
- površine: *asztal (sto)* → *az asztal**on***, *szék (stolica)* → *a szék**en***
- reč: *Magyarország (Mađarska)* kao i mnogi mađarski gradovi, sela i naselja: *Magyarország**on***, *Budapest**en***, *Szeged**en***, *Pécs**en***, *Siófok**on***, *Tököl**ön***, *Szabadk**án***, *Röszk**én***,...

Osobe Személyek		
Kod koga? (približavanje) Hova? / (Hová?)	**Kod koga? (stanje mirovanja)** Hol?	**Od koga?** Honnan? / (Honnét?)
		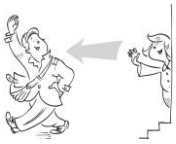
-hoz/-hez/-höz	**-nál/-nél**	**-tól/-től**

Ova grupa nastavaka se koristi za:

- Osobe: *orvos (lekar)* → *az orvos**hoz***, *Péter (Petar)* → *Péter**hez***,
  masszőr (maser → *a masszőr**höz***
- u svojstvu orjentira: *Az autóhoz megyek. (Idem do/pored auta.) Az autónál állok. (Sojim kod/pored auta.) Az autótól jövök. (Dolazim od auta.)*

Obratite pažnju na glasovnu promenu:

- Pravilo reči koje se završavaju na *a* ili *e*, *a* postaje *á*, i isto tako *e* postaje *é*, *bez izuzetka*: *uszod**a*** → *uszod**ában***, *post**a*** → *post**áról***, *Emes**e*** → *Em**esénél***, *Chil**e*** → *Chil**ébe***.
- Čak u slučaju da je u pitanju neodređena imenica, uz mesne priloge često koristimo određeni član, kako bi ga izdvojili od ostalih opštih imenica, kako stoji i u primerima iznad.

II. Odakle - gde? Od-do...

Honnan hova?

Honnan hova? odkuda - gde? ◆ ⟹ ◆
a buszmegállótól az iskoláig *(**od** autobuskog stajališta **do** škole)* az étteremtől a szállodáig *(**od** restorana **do** hotela)*

Jednostavnim nastavkom *-tól/-től* određujemo polazno mesto, vreme ili osobu - predlog "od", a nastavkom *-ig* određujemo završno mesto - predlog "do". Pri tome vodimo računa i dalje o obaveznoj promeni samoglasnika na kraju reči: ***a-á, e-é***

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

III. Prilozi za mesto

Helyet jelölő névutók

Hol van Petike?
Gde je Perica?

apa **mögött** *iza oca*	apa lába **alatt** *ispod očevih nogu*	anya **mellett** *pored majke*
apa **előtt** *ispred oca*	apa **fölött** *iznad oca*	anya és apa **között** *između oca i majke*

Zapamtite, za razliku od srpskog jezika,
prilog za mesto se stavlja uvek posle reči na koju se odnosi: *apa mögött (iza oca)*

Prilozi za vreme

Időhatározók

I. Kada? U koje vreme? Kog dana?

Mikor? Hány órakor? Melyik napon?

Mikor? Hánykor? Hány órakor? *Kada? U koliko? U koliko sati?*	**Melyik napon?** *Kog dana?*	
Nyolc órakor.* Nyolckor. Fél nyolckor. Éjfélkor. Délben.(!)	hétfőn kedden szerdán csütörtökön pénteken szombaton vasárnap—(!) a héten a hétvégén	hétköznap— tegnap— tegnapelőtt— ma— holnap— holnapután—

* pre pisanja nastavka -*kor*, poslednje slovo *a* neće postati *á*: *hat óra* ⇒*hat órakor*
Vredi samo za ovaj nastavak, kao i za nastavak koji određuje poreklo -*i*.

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

II. U koje doba dana? U kojem mesecu? U kojem godišnjem dobu?

Melyik napszakban? Melyik hónapban? Melik évszakban?

Melyik napszakban? *U koje doba dana?*	**Melyik hónapban?** *U kojem mesecu?*	**Melyik évszakban?** *U kojem godišnjem dobu?*
reggel— délelőtt— délután— este— éjszaka— kedd(en) reggel—* szombat(on) este—	január**ban** február**ban** március**ban** április**ban** május**ban** június**ban** július**ban** augusztus**ban** szeptember**ben** október**ben** november**ben** december**ben**	**tavasszal** **nyáron** **ősszel** **télen**

* Kada se dodaje nastavak *-n* za naziv dana i doba dana, nastavak za dan je opcionalan: *kedd reggel / kedden reggel (u utorak ujutru), szerda este / szerdán este (u sredu uveče)* itd.

III. Pre čega? Posle čega? Oko koliko sati?

Mi előtt? Mi után? Hány óra körül?

Mi **előtt**? *Pre čega?*	**Mi után?** *Posle čega?*	**Hány óra körül?** *Oko koliko sati?*
a magyaróra **előtt** reggeli **előtt** kilenc (óra) **előtt**	a magyaróra **után** reggeli **után** kilenc (óra) **után**	kilenc (óra) **körül** dél **körül**

IV. Od kada traje? Od kada do kada?

Mióta? Mettől meddig?

Mióta? *Od kada traje?*	**Mettől meddig?** *Od kada do kada?*
2004 **óta** tavasz **óta** péntek **óta** reggel **óta** nyolc óra **óta** az értekezlet **óta**	8 órá**tól** 16 órá**ig** hétfő**től** péntek**ig** reggel**től** est**ig(!)** délután négy**től** este nyolc**ig**

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

V. Koji je danas? Kog datuma?

Hányadika? Hányadikán?

Hányadika **van ma?** *Koji je danas datum?*	**Hányadikán van a születésnapod?** *Kog datuma je tvoj rođendan?*
január 6.: Január hatodik**a** van. október 8.: Október nyolcadik**a** van. május 1.: Május elsej**e(!)** van. február 21.: Február huszonegyedik**e** van.	január 6-án: Január hatodik**án**. október 8-án: Október nyolcadik**án**. május 1-én: Május elsej**én**. február 21-én: Február huszonegyedik**én**.

Nastavak imenice: *-ék*

Főnévragok: *-ék*

Za označavanje da govorimo o nekoj osobi i njenoj porodici (ili neka grupa: kolege, prijatelji,...) koristimo završetak **-ék**. Prevodimo kao npr.: Petrovići, Marijini, a nekad u kontekstu: moj sin sa svojom porodicom,...

Zsuzsanna **és a férje/családja** *(Žužana i njen muž/njena porodica)*	=	Zsuzsan**ék**
Szilárd **és a sógora/barátja** *(Silard i njegov zet/prijatelj)*	=	Szilárd**ék**
a fiam **és a barátnője** *(moj sin i njegova devojka)*	=	a fiam**ék**
a Szép **család** *(Porodica Sep)*	=	Szép**ék**

Glagol se menja u treće lice množine:

A Szép család otthon marad. **DE:** *Szép**ék** otthon marad**nak**. (Porodica Sep ostaje kod kuće)*
Szilárd és a barátja mosogat. **DE:** *Szilárd**ék** mosogat**nak**. (Silard i njegov prijatelj peru posuđe)*

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

Pridev

A melléknév

I. -ul/-ül

Milyen nyelven beszélsz / tudsz / tanulsz?
Kojim jezikom - na kom jeziku govoriš / znaš / učiš?

Reči koje sadrže duboke i mešane samoglasnike Mély és vegyes hangrendű szavak	**Reči koje sadrže samo visoke samoglasnike** Magas hangrendű szavak
-ul	***-ül***
oroszul spanyolul kínaiul franciául	finnül lengyelül svédül

Nastavci *-ul/-ül* se koriste samo za nazive jezika. Dodajemo ga pridevu kada želimo pitati:

Milyen nyelven *beszélsz / tudsz / tanulsz / írsz? (Kojim jezikom - na kom jeziku govoriš / znaš / učiš?)*

II. -i

Nastavak *-i* ukazuje na poreklo:

Peter londoni. (Peter je poreklom iz Londona.)
Én berlini vagyok. (Ja sam poreklom iz Berlina.)

Nastavak *-i* koristimo:

- Sa nazivima gradova: *London → londoni, Szeged → szegedi, München → münchen**i**, Tokió → tokió**i**, Washington → washington**i**, Varsó → varsó**i***
- Sa nekim (uglavnom ne evropskim) državama: *Svájc → svájc**i**, Kanada →kanada**i**, Peru → peru**i**, India → india**i**, Kína → kína**i**, Kongó → kongó**i**, Marokkó → marokkó**i***
- Sa većinom kontinenata: *Európa → európa**i**, Amerika → amerika**i**, Ázsia → ázsia**i**, Afrika → afrika**i*** **ALI:** *Ausztrália → ausztrál*

Pridevi se pišu malim slovom i u mađarskom jeziku.

III. Množina prideva

A melléknév többes száma

Na pitanje: Kakvi su...? Pridev u odgovoru takođe dobija nastavak množine. Upitna reč za osobinu u množini je: *Milyenek?*

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

Milyen a/az ...? *Kakav je? Kakva je? Kakvo je?*	**Milyen**ek **a/az ...k?** *Kakvi su? Kakve su? Kakva su?*
Milyen az új kolléga? (*Kakav je novi kolega?)* Kedves. *(Drag je.)* Türelmetlen és barátságtalan. *(Nestrpljiv i nedruželjubiv je.)*	Milyen**ek** az új kollégá**k**? (*Kakve su nove kolege?)* Kedves**ek**. *(Dragi su.)* Türelmetlen**ek** és barátságtalan**ok**. *(Nestrpljivi i nedruželjubivi su.)*
Milyen a sütemény? *(Kakvo je pecivo?)* Finom. *(Ukusno je.)* Édes. *(Slatko je.)*	Milyen**ek** a sütemény**ek**? *(Kakva su peciva?)* Finom**ak**. *(Ukusna su.)* Édes**ek**. *(Slatke su.)*

posle samoglasnika Magánhangzó után		**posle suglasnika** Mássalhangzó után		
posle ***a, e, ó, ő*** *a, e, ó, ő* után	**posle** *i, ú, ű* *i, ú, ű* után	**Reči sa dubokim i mešanim samoglasnicima** Mély és vegyes hangrendű szavak		**visoki samoglasnici** (uključujući i ***ö, ő, ü, ű***) Magas hangrendű szavak (*ö, ő, ü, ű* is)
-k, -'k	***-ak/-ek***	***-ak***	*-ok **	***-ek***
jó**k** olcsó**k** drág**á**k feket**é**k	szigorú**ak** gyönyörű**ek** régi**ek** **ALI!** kicsi**k**	új**ak** sós**ak** zsíros**ak** magas**ak**	nagy**ok** sótlan**ok** fiatal**ok** barátságtalan**ok**	szép**ek** fűszeres**ek** erős**ek** zöld**ek**

* *-ok* se retko upotrebljava. Koristimo ga kod nekih prideva kada dodajemo nastavak *-tlan/-talan* (*nastavak suprotnog značenja*): *só* → *sótlan* → *sótlan**ok*** *(so → neslano, neslana), barátság → barátságtalan → barátságtalan**ok*** *(prijateljstvo → prijateljski, neprijateljski).*

Dodatna pravila:

- Samo sledeće dve reči imaju nastavak *-ök*: *görög**ök*** *(Grci), török**ök*** *(Turci)*
- Pridevi koji su stranog porekla, dobijaju vezni samoglasnik prema poslednjem samoglasniku reči: *mod**e**rn (modern)* → *modern**ek***
- Neka nepravilnost u promeni slova (akcenta): *nehéz (teško)* → *neh**e**zek (teška)*

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

Nastavci prideva
A melléknév toldalékolása

Posebnost mađarskog jezika je u tome da
gotovo svaka reč može dobiti nastavak ili nastavke.

Pridevi i brojevi mogu dobiti nastavke imenica, ukoliko je ta ista imenica izostala iz rečenice, kako bi se izbeglo ponavljanje istih reči u nizu rečenica. Prelaz imeničnih nastavaka na prideve je u tabeli :

Pitanje Kérdés	**Odgovor** Válasz
– Milyen pulóver**t** szeretne? *Kakav džemper bi ste želeli?*	– Divatos ~~pulóver**t**~~. → Divato**s**t. *Modernu*.
– Melyik bolt**ba** megyünk? *U koju prodavnicu idemo?*	– Az olcsó bolt**ba**. → Azolcsó**ba**. *U jeftinu*.
– Melyik almá**ból** veszel? *Od kojih jabuka kupuješ?*	– A piros almá**ból**. → A piros**ból**. *Od crvenih*.
– Melyik ceruzá**val** akarsz írni? *Sa kojom olovkom hoćeš pisati?*	– A sárga ceruzá**val**. → A sárgá**val**. *Sa žutom*.

● Nastavci za brojeve sa završecima imenica: str. 41

Brojevi
A számnév

I. Koliko? Koji broj?/Koja veličina? Koliko puta?
Hány? Hányas? Hányszor?

Hány? *Koliko?*	**Hány**as? *Koji broj? Koja veličina?*	**Hány**szor? *Koliko **puta**?*
egy	egy**es**	egy**szer**
kettő	kett**es**	két**szer**
három	hárm**as**	három**szor**
négy	négy**es**	négy**szer**
öt	öt**ös**	öt**ször**
hat	hat**os**	hat**szor**
hét	h**e**t**es**	hét**szer**
nyolc	nyolc**as**	nyolc**szor**
kilenc	kilenc**es**	kilenc**szer**
tíz	tíz**es**	tíz**szer**

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

Hányas? (Koji broj? Koja veličina?)
Nastavak *-s* koristimo za označavanje:

- Broj autobuske linije, sobe ili sedišta: *a tízes busz (desetka), a húszas szoba (dvadesetka), a négyes szék (sedište broj 4 -četvorka)*
- Veličina odeće i obuće: *36-os cipő (cipele broj 36), 42-es ruha (haljina veličine 42)*

Samo šestica *-hat* dobija nastavak *-os: hatos,* a petica *öt* ima nastavak *-ös: ötös*.

Hányszor? (Koliko puta?)
Ovaj nastavak pokazuje učestalost neke radnje.

Ovi izrazi se mogu i proširiti na sledeći način:

***minden évben** egyszer / **egy évben** egyszer (godišnje jedanput)*
***minden hónapban** háromszor / **egy hónapban** háromszor (mesečno tri puta)*
***minden héten** ötször / **egy héten** ötször (nedeljno pet puta)*
néhányszor (nekoliko puta), sokszor (mnogo puta)

Obratite pažnju na pisanje duplog slova *sz*: *hú**sz** + **sz**or ⇒ hú**ssz**or*
Ovi izrazi se stavljaju obično na početak rečenice kako bi bili naglašeni.

II. Hányadik? Hányadika? Hányadikán?
Koji po redu? Koji je datum? Kog datuma?

Hányadik? *Koji po redu?*	**Hányadik**a? *Koji je datum?*	**Hányadik**án? *Kog datuma?*
első(!)	els**eje**	els**ején**
második(!)	második**a**	második**án**
har**m**adik	harmadik**a**	harmadik**án**
negy**e**dik	negyedik**e**	negyedik**én**
öt**ö**dik	ötödik**e**	ötödik**én**
hat**o**dik	hatodik**a**	hatodik**án**
he**t**edik	hetedik**e**	hetedik**én**
nyolc**a**dik	nyolcadik**a**	nyolcadik**án**
kilenc**e**dik	kilencedik**e**	kilencedik**én**
tiz**e**dik	tizedik**e**	tizedik**én**

Hányadik? (Koji po redu?)
Nastavci *-(a/e/ö)dik* označava poziciju osobe ili neku stvar u nekom nizu: *a harmadik gyerek (treće dete), a második osztály (drugi razred/klasa), az ötödik év (peta godina)*

Hányadika? (Koji je datum?)
Ovaj nastavak se koristi isključivo na postavljeno pitanje: *Hányadika van ma? (Koji je danas datum?): Május harmadika van. (Danas je 3. maj.) Április ötödike van. (Danas je 5. april.)*

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

Hányadikán? (Kog datuma?)
Ovaj nastavak pokazuje, kog se datuma nešto dešava: *Június tizedikén megyek szabadságra. (10. juna idem na godišnji odmor) Szeptember másodikán van a születésnapom. (Moj rođendan je 2. oktobra.)*

III. Nastavci brojeva preuzetih od izostavljenih imenica
A számnév toldalékolása főnévragokkal

Brojevi kao i pridevi, mogu dobiti završetke imenice, kada zamenjuju imenicu, kako bi se izbeglo ponavljanje istih reči u rečenici.

Pitanje Kérdés	**Odgovor** Válasz
– Hány kiló krumpli**t** kér? *Koliko kolograma krompira želite?*	– Két ~~kiló~~**t**. → Kettő**t**. *Dva*.
– Hányadik osztály**ba** jár a fiad? *U koji razred ide tvoj sin?*	– Második osztály**ba**. → Második**ba**. *U drugi.*
– Hány tojás**ból** csinálsz rántottát? *Od koliko jaja praviš kajgane?*	– Két tojás**ból**. → Kettő**ből**. *Od dva.*
– Melyik villamos**sal** megyünk? *Sa kojim tramvajem idemo?*	– A kettes villamos**sal**. → A kettes**sel**. *Sa dvojkom. (Sa tramvajem broj dva.)*

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

Lične zamenice

Személyes névmások

Oblik lične zamenice se menja u odnosu na padež ili padežni oblik.
A személyes névmások alakja legtöbbször változik, amikor végződéseket kapnak.

Lična zamenica kao objekat - akuzativ

A személyes névmás mint tárgy

	Kit? *Koga?*		**Kit?** *Koga?*
én	**engem**	mi	**minket/bennünket**
te	**téged**	ti	**titeket/benneteket**
Ön	Ön**t**	Önök	Önök**et**
ő	ő**t**	ők	ők**et**

Obratite pažnju na padežne promene sa ovim zamenicama:
Figyeld meg a ragozást ezekkel a névmásokkal

engem, téged, minket/bennünket, titeket/benneteket + neodređena konjugacija *határozatlan ragozás*	**Ön, őt, Önöket, őket** + Određena konjugacija *határozott ragozás*	**én téged, titeket/benneteket** **+ *-lak/-lek*** + Povratni glagol *visszaható ige*
Ismer**sz** engem? Lát**sz** bennünket? Szeret**sz** minket?	Lát**om** Önt. Ismer**em** őt. Önöket keres**em**.	Szeret**lek** téged. Lát**lak** titeket. Ismer**lek** titeket.

- U prvom i drugom licu akuzativa zamenica i jednine i množine (*engem, téged, minket/bennünket, titeket/benneteket*) koristimo neodređenu konjugaciju glagola.
- U trećemlicu i jednine i množine, kao i persiranju jednine i množine (*Ön, őt, Önöket, őket)* koristimo glagole u određenoj konjugaciji.
- *Ako je subjekat rečenice JA (én)* a objekat je zamenica u drugom licu (*téged, titeket/benneteket*) glagol se završava sa *-lak/-lek*.
  (*Szeret**lek**. Szeret**lek** titeket/benneteket.* **Ja te** volim. **Ja vas** volim)

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

II. Lična zamenica kao odredba mesta - lokativ

A személyes névmás mint helyhatározó

	Gde je? Hol?	**Kod koga?** Hova?	**Od koga?** Honnan?
én	nál**am**	hozz**ám**	től**em**
te	nál**ad**	hozz**ád**	től**ed**
Ön	Önnél	Önhöz	Öntől
ő	nál**a**	hozz**á**	től**e**
mi	nál**unk**	hozz**ánk**	től**ünk**
ti	nál**atok**	hozz**átok**	től**etek**
Önök	Önöknél	Önökhöz	Önöktől
ők	nál**uk**	hozz**ájuk**	től**ük**

III. Lična zamenica kao instrumental i dativ (*Sa kime? i Kome?*)

A személyes névmás mint társ- és részeshatározó

	Kivel? *Sa kime?*	**Kinek?** *Kome?*
én	vel**em**	nek**em**
te	vel**ed**	nek**ed**
Ön	Önnel	Önnek
ő	vel**e**	nek**i**
mi	vel**ünk**	nek**ünk**
ti	vel**etek**	nek**tek**
Önök	Önökkel	Önöknek
ők	vel**ük**	nek**ik**

Poslednji slogovi zamenica u padežu su često nastavci prisvajanja.
Primer- uporedno: *velem/ a férjem (samnom/moj muž), neked/a széked (tebi/tvoja stolica)*

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

Pokazna zamenica
A mutató névmás

I. Jelentés
Značenje

Pokazna zamenica *ez/az (ovaj/taj)* je "zamišljeni zvučnik prsta" koji ukazuje na predmet.
Zamenica *ez* označava predmet koji je blizu, *az* označava da je predmet dalje.

ez a nő (ova žena) *az a férfi (taj muškarac)*

Važno: pokaznu zamenicu uvek prati određeni član *a/az*
ez a szék (ova stolica), az az asztal (onaj sto)

II. Nastavci pokaznih zamenica
A mutató névmás toldalékolása

Kada pokazna zamenica prethodi imenici, zamenica dobija isti nastavak kao i imenica koja sledi.

***ez/az* + samoglasnik** *ez/az* + magánhangzó	***ez/az* + suglasnik** *ez/az* + mássalhangzó
ez**en**/az**on** az asztalon *(na ovom/onom stolu)* ez**ek**/az**ok** a gyümölcsök *(ova/ona voća)*	e**r**re/a**r**ra a piacra *(na ovu/onu pijacu)* e**b**be/a**b**ba az étterembe *(u ovaj/onaj restoran)* e**b**ből/a**b**ból (a sajtból (*od ovog/onog sira*) **ALI:** ez**t**/az**t** a mézet (*ovaj/onaj med*) ez**zel**/az**zal** a lánnyal *(sa ovom/onom devojkom)*

Erre/arra a piac**ra** megyek. *(Na ovu/onu pijacu idem.)*
Ebből/abból a krumpli**ból** kérek. (*Od ovog/onog krompura molim.)*
Ebben/abban a bolt**ban** vásárolok. (*U ovoj/onoj radnji kupujem.)*
Ezzel/Azzal a bankkártyá**val** fizetek. (*Sa ovom/onom bankovnom karticom plaćam.)*

Ne zaboravite koristiti određeni član nakon pokazne zamenice:
ezzel a bankkártyával (sa ovom bankovnom karticom)

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

Veznici
Kötőszók

Lista uobičajenih veznika:

és ***(i)***

Magyarul **és** angolul beszélek. (*Mađarski i engleski govorim.*)
Az irodában van nyomtató, számítógép **és** telefon.
(U kancelariji ima: štampač, računar i telefon.)

de ***(ali)***

Portugál vagyok, **de** Orfűn élek. *(Portugalac sam ali živim u Orfű.)*
A nyomtató régi, **de** működik. *(Štampač je star, ali funkcioniše.)*

ha ***(ako)***

Ha van egy kis időm, sportolok. *(Ako imam malo vremena, bavim se sportom.)*
Ha nincs kedvem biciklizni, autóval megyek a városba.
(Ako nemam volje da se vozim biciklom, sa autom idem u grad.)

vagy ***(ili)***

Teát kérsz **vagy** kávét? *(Da li želiš čaj ili kafu?)*
Autóval **vagy** busszal megyünk? *(Da li idemo sa kolima ili sa autobusom?)*

mert ***(zbog, jer - kao uzrok)***

Sára Horvátországba utazik, **mert** nagyon szeret a tengerben fürdeni.
(Sára putuje u Hrvatsku, jer se voli kupati u moru.)
Olaszul tanulok, **mert** a feleségem olasz. (*Učim italijanski, zbog toga što mi je supruga italijanka.)*

ezért ***(zbog, stoga - kao posledica)***

Sára nagyon szeret a tengerben fürdeni, **ezért** Horvátországba utazik.
(Šara se jako voli kupati u moru, i zbog toga putuje u Hrvatsku .)
A feleségem olasz, **ezért** tanulok olaszul.
(*Moja supruga je italijanka, stoga učim italijanski.)*

pedig (*veznik: a, veznik suprotnih informacija*)

Sára egyetemista, a barátja **pedig** informatikus. (Sára ↔ a barátja)
(Sára je student, a njen prijatelj je informatičar.)
Ez az uszoda, az **pedig** az iskola. (ez ↔ az)
(Ovo je plivalište, a ono je škola.)

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

Upitne reči
Kérdőszók

I. Pitanja za osobe istvari
Személyre, tárgyra kérdezünk

Ki? Kik? *Ko je? Ko su?*	**Ki** az a magas férfi? **Kik** azok a fiúk? *Ko je taj visok muškarac? Ko su ti momci?*
Mi? Mik? *Šta je?*	**Mi** a telefonszámod? **Mik** ezek a papírok? *Šta* je tvoj broj telefona? Šta su ovi papiri?* **U mađarskom jeziku za tel. broj pitamo sa "šta"*
Kit? Kiket? *Koga? Koga sve?*	**Kit** szeretsz? **Kiket** ismersz itt? *Koga voliš? Koga sve poznaješ ovde?*
Mit? Miket? *Šta? (za objekat)*	**Mit** látsz? **Miket** fotózol? *Šta vidiš? Šta sve fotografišeš?*
Kivel? (Kikkel?) *Sa kim?*	**Kivel** mész az uszodába? *Sa kim ideš na plivalište?*
Kinek? (Kiknek?) *Kome? Kome sve?*	**Kinek** veszel virágot? *Kome kupuješ cveće?*

Postavljanje pitanja u množini je retkost, ali postoji.

II. Pitanja za kvalitet i osobinu
Minőségre, tulajdonságra kérdezünk

Milyen? **Milyenek?** *Kakav je?* *Kakvi su?*	**Milyen** a sütemény? **Milyenek** az új kollégák? *Kakvo je pecivo?* *Kakve su nove kolege?*
Milyen ...? *Kakvim? (kojim?)*	**Milyen** nyelven beszélsz? *Kojim (kakvim) jezikom pričaš? *u mađarskom jeziku se za jezik pita "kakvim".*
Melyik ...? *Koji? (u kom?)*	**Melyik** városban élsz? *U kojem gradu živiš?*

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

III. Pitanja za mesto

Helyre kérdezünk

Hol? *Gde?*	**Hol** élsz? *Gde živiš?*
Hova? *Kuda?*	**Hova** megyünk ma este? *Kuda idemo večeras?*
Honnan? *Odakle?*	**Honnan** jössz? *Odakle dolaziš?*
Honnan hova? *Odakle - kuda?*	**Honnan hova** megy ez a vonat? *Odakle - kuda ide ovaj voz?*

IV. Pitanje za vreme i učestalost

Időre, gyakoriságra kérdezünk

Mióta? *Od kada?*	**Mióta** laksz Magyarországon? *Od kada stanuješ u Mađarskoj?*
Mettől meddig? *Od kada do kada?*	**Mettől meddig** dolgozol? *Od kada do kada radiš?*
Mikor? *Kada?*	**Mikor** találkozol Ferivel? *Kada se nalaziš sa Feri?*
Hánykor? **Hány órakor?** *Kada? U koliko sati?*	**Hánykor/Hány órakor** kezdődik az előadás? *Kada / u koliko sati počinje predavanje/predstava?*
Hányszor? *Koliko puta?*	**Hányszor** voltál már Ázsiában? *Koliko puta si već bio u Aziji?*
Milyen gyakran? *Koliko često?*	**Milyen gyakran** jársz/mész moziba? *Koliko često odlaziš/ideš u bioskop?*

V. Ostala pitanja (na broj, na količinu, za razlog,...)

Másra (számra, mennyiségre, okra stb.) kérdezünk

Hány ...? *Koliko?*	**Hány** ember él Kínában? *Koliko ljudi živi u Kini?* **jasna jedinica mere, identična i u odgovoru*
Hány éves? *Koliko je godina?*	**Hány éves** vagy? *Koliko si godina?*
Mennyi ...? *Koliko?*	**Mennyi** liszt kell a süteménybe? *Koliko brašna treba za pecivo?* ** ne naslućuje se jedinica mere, očekivana je u odgovoru*

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

Hányas ...? *Koji broj?*	**Hányas** busz megy a főtérre? *Koji broj autobusa ide na glavni trg?*
Hányadik ...? *Na kojem...?*	**Hányadik** emeleten laktok? *Na kojem spratu stanujete?*
Hányadika? *Koji je (datum)?*	**Hányadika** van ma? *Koji je danas?*
Hányadikán? *Kog datuma?*	**Hányadikán** van a születésnapod? *Kog dana je tvoj rođendan?*
Miért? *Zbog čega?*	**Miért** tanulsz magyarul? *Zbog čega učiš mađarski?*

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

Red reči
A szórend

Red reči u mađarskom jeziku je određen isticanjem suštine.
Naglašena reč ili izraz (kao najbitniji suštinski deo rečenice) **se uvek nalazi ispred glagola.**
Ova pozicija se naziva **fokus.**
Zapamtite da i prva reč rečenice ima značaj prirodnog isticanja važnosti čak i onda ako je glagol.

Tandemski tim: **fokus** i glagol

Red reči u rečenici pre pokazuju tendenciju i praksu nego striktno pravilo. Na sledećim stranicama ćemo prikazati najvažnije primere.

I. Izjave: Tipičan red reči
Állítások: tipikus szórend

U jednostavnim neutralnim rečenicama (kada ne naglašavamo ništa posebno), veći deo rečenice će se nalaziti ispred glagola (i zbog toga postaju blago naglašeni).

- Imenice koje su određene glagolom (konjugacije), idu ispred glagola.
- Ako postoji više zavisnih imenica, jedna od njih ide ispred glagola.
- I sam glagol takođe može biti naglašen - glagol je u fokusu.

Ako je neki drugi deo rečenice naglašen, stavlja se isped glagola, u poziciju fokusa.
Subjekat rečenice je često (negde) na početku rečenice, ali to nije pravilo nego tendencija, a i praksa.

		Focus Fókusz	**Verb** Ige	
Bez naglašene imenice Vonzat nélkül		Holnap	telefonálok	(és nem ma).
		Petra	beszél	(és nem Magda).
	Petra	beszél		(és nem gitározik.)

Sa jednom naglašenom imenicom Egy vonzattal		Orfűre	megyek	a hétvégén.
	A nővérem	egy könyvet	olvas.	
		Annával	beszélgetek	egy kávézóban.

Sa dve naglašene imenice Két vonzattal	Klári	szendvicset	visz	**a munkahelyére.**
	Laura	virágot	tesz	**az asztalra.**
		Csokoládét	veszek	**a húgomnak.**

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

Modalni glagoli su često ispred infinitiva (osim ako je infinitiv sa razlogom posebnonaglašen).

Sa modalnim glagolom Segédigével	Kata	jól	tud	**énekelni**.
	Zalán	gitározni	akar	délután.
		Szeretnék		**enni**.

Ako glagol ima prefiks, **prefiks se obično odvaja i ide iza glagola**. Jedini izuzetak je kada je glagol u fokusu. Tada prefiks ostaje ispred glagola i to spojeno.

Sa prefiksom Igekötővel	Laci	az ötödik emeletre	megy fel	(nem a másodikra).
		Gábor	jön ki	**a szobából** (nem Ernő).
	A lányom	kimegy		**a parkba**.

II. Negacija: Tipičan red reči

Tagadás: tipikus szórend

Kada negiramo glagol (a time i celu rečenicu), zamenica *nem* je uvek ispred glagola, a to je i fokus pozicija.
Nenaglašene imenice se obično postavljaju posle glagola.

		Focus Fókusz	**Verb** Ige	
Potpuna negacija teljes tagadás		Nem	járok	színházba.
		Nem	járok	színházba.
	Mari	nem	visz	szendvicset a munkahelyére / a munkahelyére szendvicset.

Kada je negirana samo jedna reč ili izraz, negativna zamenica *nem* (ne) se. stavlja ispred reči ili izraza. Za razliku od srpskog jezika gde se negira samo glagol, ovde je negacija ciljana i koncizna. Može se negirati i imenica, zamenica, pridev, prilog ili broj. Negacija je tada naglašena i ide ispred glagola. Zavisan deo rečenice koja "ispravlja" negaciju počinje sa ***hanem*** (nego) i odvojena je zarezom.

Delimična negacija: nije-nego részleges tagadás		Nem Betti	gitározik,	**hanem** Adri.
		Nem Dénes	megy be	az irodába, **hanem** Erika.
	Én	nem kávét	kérek,	**hanem** teát.

● Negacija glagola *van*: str. 12-13

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

III. Pitanja: Tipičan red reči

Kérdések: tipikus szórend

U otvorenim pitanjima, upitna reč je snažno naglašena i zbog toga ide ispred glagola. Nakon upitne reči i glagola, idu ostale potrebne reči.

		Focus fókusz	**Verb** ige	
Otvorena pitanja kérdőszós kérdések		**Mikor**	**megyünk**	uszodába?
		Hol	**találkozunk**	kedden?
	Te	**hova**	**mész**	nyaralni?

U zatvorenim da-ne pitanjima, reč o kojoj tražimo informacije, nalazi se ispred glagola. Osim upitnika, rečenica se ne razlikuje od izjavne rečenice osim po naglasku. Naglašava se predzadnji samoglasnik (postaje uzlazni), bilo da se nalazi u poslednoj ili predposledndjoj reči.

Zatvorena ili da-ne pitanja eldöntendő kérdések		**Beszélsz**		japánul?
		Karcsi	**utazik**	Londonba?
	Tényleg	**te**	**vagy**	Pál barátnője?

U srpskom jeziku "*Da li...?*" rečenice se često skraćuju izostavljanjem "*Da li*" na početku rečenice, sa "...li" posle glagola. "*Dolaziš li kući posle večere*". Mađarski jezik nema upitne reči "*Da li*", nego je rečenica samo promenila naglasak:

"Kérsz egy kávét?" - "Kérek egy kávét."
(*"Da li želiš kafu?" - Molim jednu kafu.)*

"**Nem** kérsz kávét?" - Nem kérek kávét.
(***Zar ne** želiš kafu? - Ne želim kafu.)*

Negacijom glagola u da-ne pitanjima ne podrazumeva se postojanje negacije, nego samo nagoveštaj da ne očekujemo negativan odgovor.

Možda bi tačan prevod bio: " Nećeš ka?" :-) ili " Nije valjda da ne želiš kafu".

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

Lista gramatičkih izraza

Nyelvtani szakkifejezések jegyzéke

magyar	srpski
alak	forma, oblik
állítás	iskaz, izjava
birtokos személyjel	nastavak prisvojnosti
birtokos szerkezet	prisvojna struktura
fókusz	fokus, žiža
fókuszpozíció	pozicija fokusa
főnév	vlastita imenica
főnévi igenév	infinitiv
hangrend	harmonija vokala
mély hangrendű szó	reči sa dubokim vokalima
magas hangrendű szó	reči sa visokim vokalima
vegyes hangrendű szó	reči sa mešanim vokalima
hangsúly	naglasak pravilo
hangsúlyszabály	naglašavanja
határozatlan	neodređen
határozott	određen
helyhatározó	odredba za mesto
időhatározó	odredba za vreme
ige	glagol
ikes ige	glagol sa završetkom *-ik*
rendhagyó ige	nepravilan glagol
szabályos ige	pravilan glagol
igekötő	prefiks glagola
igerag	konjugacija
igeragozás, ragozás	konjugovanje
határozatlan ragozás	neodređena konjugacija
határozott ragozás	određena konjugacija
jelen idő	prezent
jelentés	značenje
jövő idő	futur
képzés	stvaranje, formiranje
kérdés	pitanje
eldöntendő kérdés	odlučujuće pitanje
kiegészítendő kérdés	dopunjujuće pitanje
kérdőszó	upitna reč
kötőhang	vezni glas
kötőszó	vezna reč

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.

létige (*van*)	glagol postojanja *biti*
melléknév	pridev
mondat	rečenica
kérdő mondat	upitna rečenica
kijelentő mondat	izjavna rečenica
tagadó mondat	rečenica negacije
múlt idő	perfekat
névelő	član (gramatički)
határozatlan névelő	neodređeni član
határozott névelő	određeni član
névmás	zamenica
mutató névmás	pokazna zamenica
személyes névmás	lična zamenica
ragozás, igeragozás	konjugacija glagola
rendhagyó	nepravilan
rendhagyóság	nepravilnost
segédige	pomoćni glagol
szórend	red reči
szótag	slog
tagadás	negacija
tagadószó	reč negacije
tárgy	objekat
határozatlan tárgy	neodređeni objekat
határozott tárgy	određeni objekat
toldalék	nastavak, sufiks
toldalékolás	stavljanje nastavka
többszörös toldalékolás	višestriki nastavak
többes szám	množina
végződés	sufiks, nastavak

© Szita Szilvia – Pelcz Katalin – Franyó Antal
All rights reserved. Minden jog fenntartva. Sva prava zadržana.